

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSA Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku „E. O.” Spółki Akcyjnej w G.

Oddział w K.

przy uczestnictwie Z. C. i S. C.

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 7 października 2011 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego

z dnia 6 maja 2010 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 6 maja 2010 r. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 4 lutego 2010 r., oddalającego wniosek „E. – O.” S.A. w G. o zasiedzenie bliżej określonej służebności przesyłu. U podłoża tego rozstrzygnięcia legł pogląd, że w okresie sprzed wejścia w życie nowelizacji Kodeksu cywilnego, dokonanej ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilnym (Dz. U. Nr 3, poz. 11), znoszącej zasadę tzw. jednolitej własności państwowej, czyli przed dniem 1 lutego 1989 r. państwowe osoby prawne (w tym przedsiębiorstwa państwowe) wykonywały uprawnienia związane z własnością nieruchomości wprawdzie we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa, będącego jedynym dysponentem własności państwowej. Dlatego skutki prawne związane z posiadaniem w tamtym okresie przez przedsiębiorstwo państwowe nieruchomości (służebności) mogły powstać tylko na rzecz Skarbu Państwa, a nie na rzecz poprzednika prawnego wnioskodawcy, jakim był Zakład Energetyczny.

Skarga kasacyjna wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego – oparta na drugiej podstawie z art. 398³ k.p.c. – zawiera zarzut naruszenia art. 609 w zw. z art. 510 k.p.c., art. 610 § 1 w zw. z art. 670 § 1 k.p.c., a także art. 610 § 1 w zw. z art. 677 k.p.c., i zmierza do uchylecia tego postanowienia oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że skutki prawne związane z posiadaniem przez przedsiębiorstwo państwowe służebności w okresie sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. mogły powstać tylko na rzecz Skarbu Państwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2003 r., V CK 24/03 i z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 291/08, nie publ.). Niemniej jednak, przyjmując, że termin do nabycia spornej służebności w drodze zasiedzenia upłynął w okresie sprzed tej nowelizacji, Sąd Okręgowy powinien rozważyć, czy nie doszło do jej nabycia przez Skarb Państwa. Przeszkody ku temu nie stanowiła okoliczność, że Skarb Państwa nie jest uczestnikiem postępowania w sprawie. Rację bowiem ma Sąd Okręgowy jedynie o tyle, o ile twierdzi, że obowiązkiem

wnioskodawcy jest wskazanie we wniosku wszystkich zainteresowanych w sprawie (art. 511 § 1 k.p.c.). Jeżeli jednak wnioskodawca nie zrobił tego, to sąd powinien z urzędu wezwać zainteresowanego, który nie jest uczestnikiem postępowania, do udziału w sprawie (art. 510 § 2 k.p.c.). Stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie – zgodnie z art. 610 § 1 w związku z art. 670 § 1 i 677 § 1 k.p.c. – może bowiem nastąpić na rzecz innego podmiotu niż wskazany we wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., I Cz 194/01, nie publ.). Dotyczy to także postępowania o stwierdzenia nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie (por. postanowienie SN z dnia 22 lipca 2010 r. I CSK 606/09, nie publ.).

Trzeba zauważyć, że wniosek skargi kasacyjnej zmierzał do uchylenia jedynie zaskarżonego postanowienia. Wstąpienie Skarbu Państwa do udziału w sprawie dopiero na etapie postępowania apelacyjnego będzie wymagało rozważenia, czy nie spowoduje ono – w okolicznościach niniejszej sprawy – pozbawienia go prawa do zaskarżenia orzeczenia w rozumieniu - wynikającej z art. 78 i 176 Konstytucji – zasady kontroli orzeczeń i postępowania sądowego; w razie zaistnienia takiej sytuacji niezbędne będzie uchylenie postanowienia sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2002 r., III CKN 948/00, OSNC 2003, nr 5, poz. 68).

Z tych przyczyn orzeczono, jak w postanowieniu.